

ใบความรู้ เรื่อง สนธิสัญญาเบาว์ริง

หนังสือสัญญาเซอยอนโบวริงหรือที่เรียกกันทั่วไปว่า สนธิสัญญาเบาว์ริง (อังกฤษ: Bowring Treaty) เป็นสนธิสัญญาที่ราชอาณาจักรสยามทำกับสหราชอาณาจักร ลงนามเมื่อ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๓๙๘

✚ คู่มือจากทางการค้า	
ฝ่ายสยาม	ฝ่ายสหราชอาณาจักร
๑) สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (สมเด็จพระยาองค์ใหญ่) ผู้สำเร็จราชการทั่วพระราชอาณาจักร ประธานผู้แทนรัฐบาล ๒) พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงวงศาธิราชสนิท ๓) สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาพิไชยญาติ (สมเด็จพระยาองค์น้อย) ผู้สำเร็จราชการพระนคร ๔) เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) รักษาการในตำแหน่งสมุหพระกลาโหม บังคับบัญชาหัวเมืองชายทะเลปากใต้ฝ่ายตะวันตก ๕) เจ้าพระยาวรวงศ์ พระคลัง และสำเร็จราชการกรมท่าบังคับบัญชาหัวเมือง ฝ่ายตะวันออก	เซอร์ จอห์น เบาว์ริง

✚ สรุปสาระสำคัญของสนธิสัญญาเบาว์ริง มีดังนี้

เซอร์จอห์น เบาว์ริงเข้าเฝ้าถวายพระราชสาส์นของสมเด็จพระนางเจ้าวิกตอเรีย
 แต่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ที่มา : <http://www.truelookpanya.com/learning/detail/>

๓๑๒๖๐-๐๔๓๗๘๘

1. คนในบังคับอังกฤษจะอยู่ภายใต้อำนาจควบคุมของกงสุลอังกฤษ นับเป็นครั้งแรกที่สยามมอบสิทธิสภาพนอกอาณาเขตแก่ประชากรต่างด้าว
2. คนในบังคับอังกฤษได้รับสิทธิในการค้าขายอย่างเสรีในเมืองท่าทุกแห่งของสยาม และสามารถพำนักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครเป็นการถาวรได้ ภายในอาณาเขตสี่ไมล์ (สองร้อยเส้น) แต่ไม่เกินกำลังเรือแจวเดินทางในยี่สิบสี่ชั่วโมงจากกำแพงพระนคร คนในบังคับอังกฤษสามารถซื้อหรือเช่าอสังหาริมทรัพย์ในบริเวณดังกล่าวได้คนในบังคับอังกฤษยังได้รับอนุญาตให้เดินทางได้อย่างเสรีในสยามโดยมีหนังสือที่ได้รับการรับรองจากกงสุล
3. ยกเลิกค่าธรรมเนียมปากเรือและกำหนดอัตราภาษีขาเข้าและขาออกชัดเจนอัตราภาษีขาเข้าของสินค้าทุกชนิดกำหนดไว้ที่ร้อยละ ๓ ยกเว้นฝิ่นที่ไม่ต้องเสียภาษี แต่ต้องขายให้กับเจ้าภาษี ส่วนเงินทองและข้าวของเครื่องใช้ของพ่อค้าไม่ต้องเสียภาษีเช่นกันสินค้าส่งออกให้มีการเก็บภาษีขึ้นเดียว โดยเลือกว่าจะเก็บภาษีขึ้นใน (จังกอบ ภาษีป่า ภาษีปากเรือ) หรือภาษีส่งออก
4. พ่อค้าอังกฤษได้รับอนุญาตให้ซื้อขายได้โดยตรงกับเอกชนสยามโดยไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งขัดขวาง
5. รัฐบาลสยามสงวนสิทธิ์ในการห้ามส่งออกข้าว เกลือและปลา เมื่อสินค้ามีที่ท่าว่าจะขาดแคลนในประเทศ
6. สนธิสัญญานี้จะแก้ไขได้เมื่อพ้น ๑๐ ปีไปแล้ว และต้องบอกล่วงหน้า ๑ ปี โดยเห็นชอบจากทั้ง ๒ ฝ่าย
7. ถ้าชาติอื่นได้สิทธิพิเศษเพิ่มเติม อังกฤษจะได้สิทธิพิเศษนั้นด้วย นั่นคืออังกฤษได้สิทธิชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง

ผลของสนธิสัญญา

๑. รายได้ของประเทศลดลง การยกเลิกระบบการค้าผูกขาดของพระคลังสินค้า ส่งผลให้รัฐบาลไทยมีรายได้ลดลง ทำให้รัชกาลที่ ๔ ต้องทรงพยายามหารายได้จากทางอื่น ตั้งแต่การเพิ่มจำนวนประเภทภาษีจากเดิมที่เก็บในรัชกาลที่ ๓ การให้เจ้าภาษีนายอากรผูกขาดการจับเก็บภาษีมากขึ้น นอกจากนี้ การจำกัดอัตราภาษีขาเข้าตายตัวยังทำให้ สินค้าต่างชาติเข้ามาตีตลาดสินค้าภายใน เช่น น้ำตาล และผ้าทอพื้นเมือง ทำให้การผลิตภาคอุตสาหกรรมพื้นบ้านของไทย ซึ่งใช้เทคนิคการผลิตที่ไม่มีประสิทธิภาพต้องซบเซาลงและถูกแทนที่ด้วยสินค้านำเข้าที่ทำด้วยเครื่องจักรที่มีราคาถูกกว่า

๒. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิต การทำสนธิสัญญาเบาว์ริง ทำให้ไทยได้เปลี่ยนจากการผลิตเพื่อการยังชีพมาเป็นการผลิตเพื่อการค้า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ชาวกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง รัฐบาลเองก็ให้การสนับสนุนการส่งข้าวไปขาย พร้อมกับการส่งเสริมการเปิดที่นาใหม่โดยไม่ต้องเก็บภาษีค่านาปีแรก ลดอากรค่านา และผ่อนผันให้ไพร่กลับไปทำนาในช่วงเวลารัชการได้ ส่วนการแปรรูปข้าวเปลือก และการค้าข้าวตกอยู่ในมือพ่อค้าคนกลาง คือ ชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน นอกจากข้าวแล้วยังมีสินค้าอีกสองอย่าง คือ ดีบุกกับไม้สัก ซึ่งมีความสำคัญขึ้น มาแทนที่น้ำตาลที่เคยมีความสำคัญในสมัยรัชกาลที่ ๓ อีกด้วย

๓. เศรษฐกิจไทยเข้าสู่ระบบทุนนิยมโลก การทำสนธิสัญญาเบาว์ริงเป็นการนำเศรษฐกิจไทยเข้าสู่ระบบทุนนิยมโลก โดยประเทศไทยทำหน้าที่ผลิตสินค้าขึ้นปฐมภูมิและวัตถุดิบเพื่อส่งออกแลกเปลี่ยนกับสินค้าสำเร็จรูปที่นำเข้ามาบริโภคในประเทศ ทั้งนี้ทำให้มีการเพิ่มขึ้นของปริมาณการค้า และสินค้าส่งออกหลากหลายมากขึ้น

๔. เกิดระบบเศรษฐกิจแบบเงินตรา เนื่องจากเงินตราเดิมที่ใช้อยู่ คือ เบี้ยและเงินพดด้วงเริ่มขาดแคลน อีกทั้งยังเกิดการแตกหักและปลอมแปลงได้ง่าย รัชกาลที่ ๔ จึงตั้งโรงษาปณ์เพื่อผลิตเงินเหรียญชนิด และราคาต่างๆ ได้แก่ เหรียญดีบุกเรียกว่า อัฐ โสฬส เหรียญทองเรียกว่า ทศ พิศ พัดดิงส์ และเหรียญทองแดงเรียกว่า ซีก หรือ เซี้ยว (เสี้ยว)

๕. การที่ราษฎรมีเงินมากกว่าแต่ก่อนก็ทำให้ชาวนามีโอกาสไถ่ลูกเมียที่ขายให้แก่ผู้อื่น ทั้งราคาทาสก็แพงขึ้นกว่าสมัยก่อนด้วย โดยใน พ.ศ. ๒๔๑๒ หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งว่า ฝรั่งเศสผู้หนึ่งซื้อทาสเป็นเงิน ๓๕๐ บาท

สินค้าที่เสียเฉพาะบรรทุกลงเรือ	
สินค้า	พิกัดภาษี
งาช้าง	หาบละ ๑๐ บาท
นอแรด	หาบละ ๕๐ บาท
รง	หาบละ ๖ บาท
ข้าวสาร	เกวียนละ ๔ บาท-ลดเหลือเกวียนละ ๒ บาท
ปีกนกกระเต็น	ร้อยละ ๖ บาท
ไม้ฝาง	หาบละ ๒ สลึงเพ็อง
ปลาแห้ง	หาบละ ๖ สลึง
กำยาน	หาบละ ๔ บาท

สินค้าที่เสียแต่ภาษีขึ้นใน	
สินค้า	พิกัดภาษี
น้ำตาลทรายขาว	หาบละ ๒ สลึง
น้ำตาลทรายแดง	หาบละ ๑ สลึง
เกลือ	เกวียนละ ๖ บาท
งา	๑๒ ชัก ๑
กุ่มแห้ง	๑๒ ชัก ๑
ถั่วทุกชนิด	๑๒ ชัก ๑

ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/> เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑